

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด
ในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ยอดชาย พวงวรินทร์
รองเสนาธิการ กองพลทหารราบที่ 7

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด
ในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ

โดย พันเอก ยอดชาย พวงวรินทร์

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ดร. ธีชกร ภูวพัฒน์ดล

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(นภาพ ชันตี)

ประธานคณะกรรมการ

พลตรี

(บรรณวัฒน์ พรหมจรรย์)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก ดร.

(ธีชกร ภูวพัฒน์ดล)

กรรมการ

พันเอก

(สถิตย์พันธ์ ประกอบผล)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(ธนิตา วงษ์จินดา)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก ยอดชาย พวงวรินทร์
เรื่อง อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ
วันที่ กันยายน 2563 **จำนวนคำ :** 7,315 **จำนวนหน้า :** 20
คำสำคัญ อำนาจหน้าที่, เจ้าหน้าที่ทหาร, ยาเสพติด, ชายแดนภาคเหนือ
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นหาแนวทางการใช้อำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารได้ปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายรองรับ ลดปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้วิจัยทำการศึกษากฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวข้อง คำสั่ง กฎ ระเบียบ ของกองทัพบกที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทหาร ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้องที่พบจากภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติดที่ผ่านมา พบว่ากฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติดนั้นให้อำนาจเป็นเพียงผู้ช่วยเจ้าพนักงาน มีอาจปฏิบัติภารกิจได้เพียงล่าพั้งเฉพาะเจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งพบว่าเป็นอุปสรรคในการสกัดกั้นยาเสพติดซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นภารกิจเร่งด่วนเฉพาะหน้าตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ดังนั้นการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพให้เจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติดนั้น จำเป็นต้องมอบอำนาจทางกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่ทหาร แต่การที่จะเสนอกฎหมายเป็นการเฉพาะอาจจะเป็นเรื่องที่ยากและต้องใช้เวลา แต่ยังมีวิธีการที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ทหารได้มาซึ่งข้อกฎหมายที่รองรับต่อการปฏิบัติงาน โดยที่กองทัพบกต้องร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU) เรื่องให้กองทัพบกสามารถออกคำสั่งแต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรให้อำนาจหน้าที่เทียบเท่ากับเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จะสามารถขจัดปัญหา/ข้อขัดข้อง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติดได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ปัญหาความมั่นคงที่เกิดจากภัยยาเสพติดถูกแก้ไขได้ในที่สุด

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Yodchai Paungwarin
TITLE: Authority of Military Personnel on Drug Trafficking
Interruption Mission in the Northern Border
DATE: September 2020 **WORD COUNT:** 7,315 **PAGES:** 20
KEY TERMS: Authority, Military personnel, Drugs, Northern border
CLASSIFICATION: Unclassified

The objective of this research was to the concept of utilizing military personnel authority in order to gain maximum efficiency from related narcotics operations. Military personnel who operate correctly in the area should be immune under the law. The right concept will reduce the personnel misconduct and reduce the possibility of violating human right. Therefore, the drug trafficking in northern border is reduced. Researcher studied related law on narcotics such as regulations, code of conduct, Army Order and other concepts of utilizing authority when conduct the operation against narcotics and identified the issues and problems associated with those concepts. As far as researcher concerned, military personnel in related narcotics operation is only an assistant official authority. It means there is no full obligation to conduct the narcotics related operation by its own, there must be official authority present in the operation such as police officer. This becomes an issue because sometimes military needs to act once the intelligence is confirmed and it is usually before passing on the information to other authority units. It is essential to give authority in narcotic operation to military personnel so they can have freedom of action and act on timely manner. Nowadays, the full authority on related narcotics operation is under the police as per other nations do. Military will be utilized when in emergency situation only. The study recommends that instead of changing the law the

Army should utilize the power of Memorandum of Understanding (MOU) between Military and Office of the Narcotics Control Board. The MOU will include the authority of military personnel when operate in related narcotics operation especially in northern border.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความกรุณาจากคณาจารย์วิทยาลัยการ
ทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่า
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลตรี บรรณวัฒน์ พรหมจรรย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณา
สนับสนุนข้อมูลและตรวจเนื้อหาของเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ และอาจารย์ที่
ปรึกษา พันเอก ดร. ธีชกร ภูวพัฒน์ดล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา กำกับดูแล ช่วย
ตรวจสอบและแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลเอก จิตตศักดิ์ เจริญสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาพิเศษ พันเอก
ฉกาจ ชันดี ประธานคณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอกหญิง ธนิตา
วงศ์จินดา และ พันเอก สถิตย์พันธ์ ประกอบผล กรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วน
บุคคล ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่าง
ละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ นอกเหนือจากข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเป็น
ประโยชน์ในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จ
สมบูรณ์ได้สมตามความมุ่งหมาย ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอ
มอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่า
วิจัยฉบับนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก กองทัพบก และ
ประเทศชาติสืบไป

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในการกักกันยาเสพติด ในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ

“...ยาเสพติดนี้มันก่อให้เกิดความเดือดร้อนหลายอย่างโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ทั้งราชการตำรวจ โดยโรงพยาบาล โดยคน เอกชนต่าง ๆ เดือดร้อนหมด และสิ้นเปลือง คนทั่วประเทศ ก็สิ้นเปลือง แทนที่จะมีเงินทอง มีทุนมาสร้างบ้านเมืองให้สบาย ให้เจริญ มัวแต่ต้องมาปราบปรามยาเสพติด มัวแต่ต้องเสียเงิน ค่าดูแลรักษาทั้งผู้เสพยา ผู้เป็นคนเดือดร้อน อย่างนี้ก็เสียทั้งเงินและเสียทั้งชื่อเสียง...”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา วันที่ 4 ธันวาคม 2545

ประเทศไทยในห้วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เนื่องจากการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการแพร่ระบาดภายในประเทศ อีกทั้งกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านยาเสพติดไปยังประเทศที่สาม แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ นับเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ และ เป็นต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรม รัฐบาลได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาเสพติดและผลกระทบของปัญหายาเสพติดในระยะยาวที่จะทำให้ประเทศชาติขาดความมั่นคง โดยรัฐบาลถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญและเร่งด่วนในการดำเนินงานเพื่อควบคุมปัญหายาเสพติดอันเป็นสาเหตุสำคัญในการบั่นทอนความมั่นคงของชาติ ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งได้รับการโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 13 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น ประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นยุทธศาสตร์ด้านความ มั่นคง ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ประเด็นหลัก โดยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ¹

ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ยังคง

เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการขยายตัวของการผลิตเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า ไอซ์) และคีตามีน ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศต่างๆ ทั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และนอกภูมิภาคอย่างต่อเนื่องปรากฏผล การจับกุมในประเทศต่างๆ ได้เป็นจำนวนมากขณะที่ยาเสพติดที่มาจากฟิชชอย่างเฮโรอีน แม้ว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นในประเทศเมียนมาจะมีแนวโน้มลดลง แต่ผลผลิตฝิ่นยังคงมีสูงอยู่ทำให้ ในช่วงที่ผ่านมาเฮโรอีนยังคงถูกลักลอบลำเลียงเข้าไปยังประเทศต่างๆ และปรากฏผล การจับกุมได้เป็นจำนวนมาก

ในปีงบประมาณ 2562 (ต.ค. 2561 - ก.ค. 2562) สามารถตรวจยึดสารเคมีและสารตั้งต้น ที่ใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติดได้มากถึง 304 ตัน ส่งผลให้การผลิตยาเสพติดในพื้นที่ สามเหลี่ยมทองคำยังคงมีศักยภาพในการผลิตที่ยังคงสูงอยู่ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่ม เครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติได้เข้าเคลื่อนไหวทำการค้ายาเสพติดกลุ่มสำคัญที่มี การเคลื่อนไหวเชื่อมโยงกันในหลายประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติดชาว จีนใต้หวัน ที่มีบทบาทสำคัญทั้งการเข้าไปตั้งโรงงานผลิตยาเสพติดในเมียนมาควบคุมการ ลำเลียงและขยายตลาดไปทั้งในและนอกภูมิภาคมากขึ้นส่งผลให้การขยายตัวของปัญหา ไอซ์ ทั้งมิติการลำเลียงผ่านเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม และการนำเข้าไปจำหน่าย ในประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยม ทองคำส่งผลให้สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดรุนแรงต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา ทั้งในด้านความถี่และปริมาณที่ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง เหตุปัจจัยสำคัญยังคงมาจากสถานการณ์ภายนอกประเทศเป็นหลัก ประกอบ กับเครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติพยายามขยายตลาดยาเสพติดไปนอกภูมิภาคมากขึ้น ส่งผลให้มีการลักลอบลำเลียงผ่านไทยมากขึ้น ทั้งไอซ์ คีตามีน เฮโรอีน และกัญชา เพื่อส่ง ต่อไปยังประเทศที่สาม

ยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สถานการณ์ราคา ยาเสพติดมีแนวโน้มลดลงในทุกภาค ยาบ้า ราคาทั่วไปอยู่ที่เม็ดละ 100 บาท แต่พบว่า ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศมีราคาต่ำกว่า 100 บาท/เม็ด ขณะที่ราคาไอซ์มีแนวโน้มลดลง เช่นกัน โดยราคาทั่วไปกรัมละ 1,000 บาท ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ในกลุ่มผู้เสพมาก ขึ้น ขณะที่พฤติกรรมของกลุ่มผู้เสพจะมีการเพิ่มปริมาณการเสพต่อครั้งมากขึ้น ซึ่งอาจ

ส่งผลต่อการเกิดอาการทางจิตเวชได้ ซึ่งปัญหายาเสพติดในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก

สถานการณ์ในพื้นที่และกลุ่มลักลอบลำเลียงยาเสพติด

พื้นที่รัฐฉาน สหภาพเมียนมา ยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดหลักและยาเสพติดที่ผลิตส่วนใหญ่ ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน และเคตามีน โดยมีกลุ่มผู้ผลิตหลักเป็นชนกลุ่มน้อย ได้แก่ กลุ่มว้า (UWSA) กลุ่มพันธมิตรเมืองลา (NDAA) กลุ่มโกกั้ง (MNDA) และกลุ่มมูเซอ สำหรับสารเคมีและสารตั้งต้นที่ใช้ผลิตยาเสพติด ส่วนใหญ่จะสั่งนำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย เวียดนาม และสารเคมีบางส่วน เช่น โซเดียมไซยาไนด์ กรดเกลือ (ไฮโดรคลอริก) เป็นต้น จะถูกลักลอบส่งออกไปจากไทย (จากผลการจับกุม/ตรวจยึดในห้วงที่ผ่านมา) ทำให้กลุ่มผู้ผลิตสามารถทำการผลิตได้อย่างไม่จำกัด ส่วนผู้ลำเลียงจะใช้กลุ่มชนเผ่าตามแนวชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มมูเซอ อาข่า ม้ง จีนฮ่อ ฯลฯ

จากความร่วมมือการดำเนินการภายใต้ศูนย์ประสานงานน้ำโขงปลอดภัย (SMCC) ของประเทศสมาชิก 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ที่ผ่านมานั้น เป็นผลทำให้สถานการณ์ลำเลียงยาเสพติดพื้นที่ลุ่มน้ำโขง มีแนวโน้มลดลงในห้วงเวลาหนึ่ง แต่สถานการณ์ในปี 2562 ที่ผ่านมา ปรากฏข่าวสารมีการลำเลียงยาเสพติดมาพักคอยตามแนวชายแดนเป็นจำนวนมาก จากสถิติคาดว่าสูงขึ้นกว่าปี 2561 โดยเป็นยาบ้ากว่า 300 ล้านเม็ด รวมทั้ง เคตามีน และไอซ์ มีแนวโน้มสูงขึ้น เช่นกัน กลุ่มเครือข่ายยาเสพติด สามารถลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตในรัฐฉานเหนือลงมาพักคอยตามแนวชายแดนประเทศเมียนมา – ประเทศไทย ได้ตลอดแนวชายแดน และสามารถปรับเปลี่ยนทิศทางได้ตามความเข้มงวดและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไทย รวมทั้ง หากในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย เจ้าหน้าที่สามารถสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดได้จำนวนมาก กลุ่มเครือข่ายยาเสพติดจะเปลี่ยนทิศทางไปลำเลียงยาเสพติดเข้าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และลักลอบนำเข้าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือไปลักลอบนำเข้าทางภาคตะวันตกของไทย ดังปรากฏจากผลการจับกุมในห้วงเวลา

กลยุทธ์และวิธีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดที่สำคัญ

การลักลอบลำเลียงด้วยรถบรรทุกขนาดใหญ่ โดยส่วนมากจะเป็นการลำเลียงครั้งละหลักล้านเม็ดขึ้นเป็นการลำเลียงโดยระบบขนส่งโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าในตู้คอนเทนเนอร์ขนาด

ใหญ่ ปะปนมากับสินค้าหรือพืชผลทางการเกษตรซึ่ง จนท.ฝ่ายเราทำการตรวจสอบได้ยาก และจะมีต้นทางมาทางด้านจังหวัดเชียงราย ส่วนการดำเนินการนั้นจะเป็นการดำเนินการของกลุ่มม้งในพื้นที่ชายแดน ส่วนคนขับรถจะเป็นคนพื้นราบนอกพื้นที่

การลักลอบลำเลียงรถยนต์การลำเลียงโดยรถยนต์ จะเป็นการลำเลียงปริมาณในจำนวนหลักแสน ใช้ลำเลียงในระยะไกลจากต้นทางพื้นที่ชายแดนถึงพื้นที่ตอนในของไทย ซึ่งจะมีการตัดแปลงสภาพตัวรถยนต์ให้มีช่องลับที่สามารถซุกซ่อนยาเสพติดเข้าไปได้ ทั้งรถเก๋งและรถกระบะหรือรถกระบะบรรทุกพืชผลทางการเกษตรโดยกลุ่มม้งและกลุ่มชาวไทยพื้นราบซึ่งกลุ่มม้งจะใช้กลยุทธ์มีรถนำ, รถขนและรถตามเพื่อตรวจเส้นทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

การลักลอบลำเลียงด้วยรถจักรยานยนต์ โดยส่วนมากจะเป็นการลำเลียงในพื้นที่ชายแดน เพื่อนำไปยังแหล่งพักจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งตั้งแต่จำนวนหลักหมื่นถึงหลักแสนเม็ด โดยการดำเนินการจะเป็นของกลุ่มมูเซอ/ลาหู่ หรือกลุ่มอาข่า ในพื้นที่นำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน

การลักลอบลำเลียงด้วยระบบขนส่งโลจิสติกส์ (รายกลาง,รายย่อยแบบกล่องพัสดุ) การลำเลียงด้วยระบบขนส่งโลจิสติกส์แบบพัสดุเริ่มปรากฏการตรวจยึดเพิ่มมากขึ้น โดยจะเป็นการขนส่งให้กับกลุ่มรายย่อยและรายกลางตั้งแต่จำนวนหลักพันถึงหลักหมื่น ซึ่งยากลำบากต่อการตรวจสอบการดำเนินการจะเป็นกลุ่มชาวไทยพื้นราบ หรือชนเผ่าบางส่วน ที่รับการว่าจ้างให้มาส่งอีกทอดหนึ่งยังปรากฏการลักลอบลำเลียงด้วยระบบขนส่งโลจิสติกส์อื่นๆเช่น บริษัทขนส่งเอกชนรถตู้และรถไฟ

การลักลอบลำเลียงด้วยวิธีการเดินเท้า จะเป็นการลำเลียงในลักษณะของการขนข้ามแดนในบริเวณพื้นที่ชายแดนตั้งแต่พื้นที่จังหวัดเชียงราย (ตะวันตก) ถึง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีทั้งรูปแบบของกองทัพมดทยอยขนลำเลียง ไปจนถึงเป็นรูปขบวน มีอาวุธคุ้มกัน การดำเนินการส่วนมากจะเป็นกลุ่มมูเซอ/ลาหู่ และกลุ่มอาข่า ในพื้นที่ชายแดนทั้งในและนอกประเทศที่รับจ้างขนลำเลียง

ปัจจุบันกลยุทธ์และวิธีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดได้มีการพัฒนาวิธีการหลากหลายมากขึ้นยากแก่การตรวจค้นจับกุม โดยกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดมักจะทำอาศัย

ข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่เป็นช่องทางในการลำเลียง เช่น ข้อจำกัดด้านกำลังพล ข้อจำกัดด้านพื้นที่ปฏิบัติการ และข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นต้น

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ² เป็นหน่วยที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ โดยมีความเป็นมาในการจัดตั้งหน่วยและความรับผิดชอบดังนี้ ในปี 2552 ได้มีการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อหยุดยั้งและลดระดับการขยายตัวของปัญหาเสพติดทั่วประเทศให้ได้มากที่สุดโดยกำหนดเป้าหมายสำคัญคือ ลดระดับปัญหาเสพติด ซึ่งได้กำหนดโครงสร้างกลไกให้มีศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาเสพติดเฉพาะกิจในภาคเหนือตอนบน ต่อมาในปี 2558 ได้มีคำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 2/2558 เรื่องโครงสร้างองค์การกลไกการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด โดยมีแม่ทัพภาคที่ 3 เป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ ภายใต้กรอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. 2558 – 2562

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือมีภารกิจ อำนวยการประสานงาน บูรณาการต่อส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควบคุมการปฏิบัติต่อหน่วยขึ้นตรงรวมทั้งหน่วยที่ ศป.ปส.ทภ.3 หรือ กอ.รมน.ภาค 3 ส่งมอบให้ขึ้นควบคุมทางยุทธการ เพื่อสกัดกั้น ปราบปราม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่อำเภอชายแดนภาคเหนือ และพื้นที่อำเภอตอนในที่ต่อเนื่องของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และ จังหวัดพะเยา ตามที่ ศป.ปส.ทภ.3, กอ.รมน.ภาค 3 และ คอ.บส.ชน. กำหนด ซึ่งกำลังส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ทหารที่จัดจากหน่วยในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 โดยมีภารกิจในการสกัดกั้นเช่น

1. การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด บริเวณเส้นทางคมนาคมที่เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด
2. จัดกำลัง ปิดล้อม/ตรวจค้น เป้าหมายยาเสพติด
3. จัดชุดชุมชนเข้มแข็งบวรการลักลอบลำเลียงยาเสพติดบริเวณแนวชายแดน
4. จัดกำลังลาดตระเวนพิสูจน์ทราบเส้นทางลำเลียงยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติด
5. ติดตามตรวจสอบความเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตั้งแต่นอกประเทศ เพื่อวิเคราะห์ และกำหนดช่องทาง เส้นทาง พื้นที่พักคอย และกลุ่ม

เครือข่ายที่ต้องเฝ้าระวัง ในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่ประเทศ และการลักลอบลำเลียงจากแนวชายแดน เข้าสู่พื้นที่ตอนใน

6. บูรณาการงานด้านกิจการพลเรือนร่วมกับหน่วยงานร่วมในพื้นที่ในการดำเนินการ กิจกรรมในมาตรการตามแผนที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างมวลชนในพื้นที่หมู่บ้าน เป้าหมายเพื่อให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติการด้านการข่าว ในการติดตาม ตรวจสอบความ เคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการ และการลักลอบลำเลียงยาเสพติด
7. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการเอาชนะยาเสพติดให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่ รับผิดชอบ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของประเทศไทย

ภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่กองทัพเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาซึ่งเจ้าหน้าที่ ทหารจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจในตัวบทกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดย ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยมีอยู่หลายฉบับที่มีการใช้บังคับ อยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละฉบับจะมีหลักการและเหตุผลที่แตกต่างกัน ตามบริบทของสังคมที่มีการผันแปรอยู่ตลอดเวลา มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด³ในปัจจุบัน ได้แก่

1. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้ โทษ ค.ศ. 1972 (The 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961)
2. อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 (The Convention on Psychotropic Substances, 1971) อนุสัญญานี้มุ่งเน้นการควบคุมและจำกัด การใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทสำหรับทางการแพทย์ และทางวิทยาศาสตร์ กำหนดข้อสารที่จะต้องควบคุม กำหนดมาตรการบังคับให้มี การออกกฎหมาย ภายในประเทศ การร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุ ที่ออกฤทธิ์ รวมถึงการมอบให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ INCB เป็นองค์กรในการควบคุมการผลิต การนำเข้ายาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น
3. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิต ประสาท ค.ศ. 1988 (The United Nations Convention against Illicit

Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า “อนุสัญญาฯ ค.ศ. 1988” อนุสัญญานี้มีหลักการที่สำคัญหลายประการ แต่ที่เป็นจุดเด่น ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการใหม่ ๆ ที่ นำมากำหนดไว้ให้ประเทศภาคีนำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

กลุ่มที่ 2 พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และพระราชกำหนด

กฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่มีการบังคับใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน มีอยู่ทั้งสิ้น 32 ฉบับ จัดอยู่ในรูปของพระราชบัญญัติ จำนวน 27 ฉบับและอยู่ในรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาจำนวน 3 ฉบับและพระราชกำหนด 2 ฉบับ ซึ่งสามารถแบ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย⁴ ดังนี้

1. เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติด ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528
2. เพื่อควบคุมยาเสพติดให้โทษให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
3. เพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยแก่สาธารณะ ได้แก่ พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546
4. เพื่อบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรวมถึงผู้ใช้สารระเหย ได้แก่ พระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
5. เพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจับกุมผู้กระทำความผิด ได้แก่ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534
6. เพื่อให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการเรียกผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถเพื่อตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดหรือของมีนเมาหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต

- และประสาท ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535
7. เพื่อจูงใจนักโทษผู้ประพฤติดีและเพื่อลดปัญหาผู้พ้นโทษกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2520 และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2523
 8. เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและอาชญากรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552 พระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่าง ประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตาม คำพิพากษาคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530
 9. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนโดยการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษเพื่อให้ ศาลพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550
 10. เพื่อถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

กลุ่มที่ 3 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)⁵ มีประกาศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่ 3 ฉบับ ดังนี้

1. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 109/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 (เพิ่มเติมจาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519) มีสาระสำคัญ คือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกัน

- และปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น กำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน มาตรการ และกลไกในการสกัดกั้น ป้องกันและปราบปราม บำบัดรักษา และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ รวมถึงแนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศต่างๆ หรือองค์การระหว่างประเทศ เพื่อปราบปรามการลักลอบผลิต และค้ายาเสพติด รวมทั้งประสานงานการข่าวเพื่อสกัดกั้นและปราบปรามจับกุม ขบวนการและเครือข่ายการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ประสานงานและกำกับ เกี่ยวกับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น
2. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 116/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 (เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534) มีสาระสำคัญ คือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ยกเลิกความในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดและให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “มาตรา 19 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหา รายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อนแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วพบว่าการดำเนินการตรวจสอบต่อไป จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผลการตรวจสอบพร้อมกับความเห็นต่อ คณะกรรมการเพื่อพิจารณา หากคณะกรรมการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่คณะกรรมการอาจสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน หากคณะกรรมการเห็นสมควรจะสั่งให้คืนทรัพย์สินที่มีการยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวในระหว่างการตรวจสอบให้แก่ เจ้าของทรัพย์สินก็ได้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน การยุติ การตรวจสอบ ทรัพย์สินหรือการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”
 3. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยราชทัณฑ์ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 (เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479) มีสาระสำคัญคือ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม

การลักลอบนำเงินและสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในหรือออกจากเรือนจำ เกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์สูงสุด โดยให้ยกเลิกความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 45 ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นำเข้ามาหรือเอาออกไป จากเรือนจำ หรือครอบครอง เก็บรักษาไว้ หรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบ แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเงินหรือ สิ่งของต้องห้ามโดย ทางใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำ หรือกรมราชทัณฑ์ ต้องระวางโทษ เป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เงินและสิ่งของต้องห้ามที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรานี้ให้ริบเป็นของแผ่นดิน”

4. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 23/2558 เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (พ.ศ. 2519) มีสาระสำคัญคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย อาจขอความร่วมมือจากข้าราชการทหาร โดยแจ้งความประสงค์ไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมาย เพื่อให้พิจารณาแต่งตั้งข้าราชการทหาร ซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตรี เรือตรีหรือเรืออากาศตรีขึ้นไป มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ค้นบุคคล หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จับกุมบุคคลใดๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เพื่อทำการสอบสวนเบื้องต้นได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหาร

ในปัจจุบันยาเสพติดที่เข้ามาในประเทศไทยมักจะถูกลำเลียงขนข้ามมาจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวเขตชายแดนติดกับประเทศไทย ทั้งทางด้านพรมแดน หรือช่องทางธรรมชาติก่อนเข้าสู่แหล่งพักยาในเขตเมือง การสกัดกั้นหรือตรวจค้นในเบื้องต้นจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารที่วางกำลังป้องกันชายแดนซึ่งจะรับผิดชอบภารกิจสกัดกั้นบริเวณแนวชายแดนเป็นหลัก ส่วนพื้นที่ตั้งแต่แนวชายแดนจนถึงพื้นที่ตอนในเป็นความรับผิดชอบ

ของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบ 4 จังหวัดชายแดน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบนั้น เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจหน้าที่โดยยึดถือกฎหมายปัจจุบันที่รองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงบทบาทเจ้าหน้าที่ทหารในการเป็นเจ้าพนักงานปราบปรามยาเสพติดโดยทั่วไป โดยแบ่งได้ดังนี้

1. เจ้าพนักงานทหารที่มีหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกฎหมายปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล

ปัจจุบันมีกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือ เป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจปราบปรามการกระทำความผิดต่อกฎหมายยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490⁶ เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือทำการตรวจค้น จับกุมการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการลักลอบนำเข้า หรือสินค้าบางอย่างออกทะเล ทางลำน้ำซึ่งติดต่อกับต่างประเทศ หรือทางลำน้ำซึ่งออกไปสู่ทะเลได้

เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่มีอำนาจตามกฎหมายนี้ได้แก่ นายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับกองเรือ นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งอื่น นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรที่ผู้บัญชาการทหารเรือแต่งตั้ง แต่อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ทหารเรือดังกล่าวมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ปราบปรามโดยตรง แต่การที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ทหารเรือบางตำแหน่งมีอำนาจเช่นนั้นก็เพื่อให้ทหารเรือในตำแหน่งนั้นๆ ได้มีโอกาสช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจโดยตรงในการปราบปราม เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้พบเห็นการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นในทะเล การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ จึงต้องอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534⁷ ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2534

2. เจ้าพนักงานทหารเป็นเจ้าพนักงานโดยการแต่งตั้งตามกฎหมาย

เลขาธิการ ป.ป.ส. ได้แต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 14 วรรคสอง⁸ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แต่งตั้งให้ข้าราชการทหารเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยมีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน ตรวจค้น จับกุม ยึด อาัยต สอบสวนผู้ต้องหาในคดียาเสพติดได้ (ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 14 (1)-(4)⁹ ประกาศสำนักงาน ป.ป.ส. เรื่องการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ลงวันที่ 30 กันยายน 2534

ส่วนการดำเนินการแต่งตั้งข้าราชการทหารผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.¹⁰ จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ส. กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าหน่วยงานระดับผู้บังคับการกรม เป็นผู้มีอำนาจเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติควรได้รับการแต่งตั้งต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ส. อนุมัติแต่งตั้งและเลขาธิการ ป.ป.ส. จะออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการทหารผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และออกบัตรประจำตัวให้แก่ผู้นั้นด้วย รวมทั้งจะให้ผู้ผู้นั้นไปฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้นข้าราชการทหารที่ได้รับการแต่งตั้งตามบทบัญญัติ และระเบียบดังกล่าวย่อมเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

3. การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคง

ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่ให้อำนาจกับกองทัพหรือกำหนดภารกิจให้กระทรวงกลาโหม ใช้กำลังกองทัพในการปฏิบัติภารกิจมีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดโดยตรง กองทัพใช้อำนาจตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นเจ้าพนักงานในความผิดต่อความมั่นคงของชาติหรือภัยต่อสาธารณะ อันได้แก่

3.1 พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก¹¹ โดยกำหนดให้ในเขตที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร มีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธการระงับ ปรามปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

3.2 พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.2495¹² เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจไว้อย่างกว้างขวางแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 16 ทวิ ได้บัญญัติไว้ว่า ในเขตพื้นที่ที่มี

การปฏิบัติในทางปราบปราม นายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรีขึ้นไป ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป หรือ ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ภาคมอบหมาย จะมีอำนาจสั่งห้ามบุคคลเข้าไปในบริเวณที่กำหนดเป็นการชั่วคราว ยึดสิ่งใดๆไว้ชั่วคราวเพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือมิให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติการในทางปราบปราม ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการในทางปราบปราม

- 3.3 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530¹³ เป็นกฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและมีอำนาจดังนี้ เข้าไปในสถานที่ผลิตยุทธภัณฑ์ เพื่อตรวจสอบสถานที่ ยุทธภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ สมุดบัญชี เอกสาร หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับยุทธภัณฑ์นั้น ตรวจค้น กัก ยึด หรืออายัดยุทธภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ สมุดบัญชี เอกสาร ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณา
- 3.4 พระราชกำหนดควบคุมสินค้าชายแดน พ.ศ.2524 กฎหมายดังกล่าวให้อำนาจทหารเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันพื้นที่ชายแดนใช้ในการควบคุมสินค้าชายแดน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยตามบริเวณชายแดน
- 3.5 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย พ.ศ. 2519 เพื่อให้มีกฎหมายไว้ปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ผู้บัญชาการทหารอากาศมีอำนาจแต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรประจำการเป็นเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำการพิสูจน์ฝ่ายเมื่อมีเหตุอันควร มีอำนาจสั่งหรือบังคับ ให้อากาศยานนั้นลงยังสนามบินหรือที่ขึ้นลงชั่วคราวแห่งใดแห่งหนึ่งได้ รวมทั้งมีอำนาจใช้อาวุธประจำอากาศยานบังคับได้

3.6 คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 187/2542 เรื่อง การจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในลงวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2542 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกคำสั่งดังกล่าว ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ อำนวยการและประสานงาน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาบริเวณชายแดน ป้องกันการกระทำอันเป็นภัยร้ายแรง ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และประสานและสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงที่กล่าวมาเป็นเรื่อง การให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดอำนาจและหน้าที่รวมทั้งการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ไว้ ส่วนที่ปฏิบัติการมักจะเป็นพื้นที่บริเวณชายแดนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

4. เจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติหน้าที่โดยช่วยเหลือเจ้าพนักงาน

ภารกิจของทหารหรือกองทัพมีอำนาจและหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ส่วนอำนาจหน้าที่ที่ให้ทหารเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องใดจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ในการปราบปรามยาเสพติดไม่มีกฎหมายให้อำนาจทหารเป็นเจ้าพนักงานในเรื่องดังกล่าวไว้ ดังนั้นทหารจึงมีหน้าที่เพียงประสานงานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาลในการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทหารอยู่ในฐานะช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82¹⁴

ปัญหา/ข้อขัดข้องในการใช้อำนาจหน้าที่

การปฏิบัติภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือซึ่งเป็นพื้นที่นำเข้าหลักของยาเสพติด ซึ่งการปฏิบัติภารกิจจะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารและพบปัญหาข้อขัดข้องในการใช้อำนาจหน้าที่แตกต่างกันไปในแต่ละภารกิจดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด

ลำดับ	ภารกิจ	กิจเฉพาะ	กฎหมายที่รองรับ	ปัญหาข้อขัดข้อง	ข้อเสนอแนะ
1	จัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด	ตรวจค้นยาเสพติด, ป้องกัน, ป้องปราม และสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติด	1.เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 2.พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก	1.ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้หญิงร่วมตรวจค้นเป้าหมายที่เป็นผู้หญิง 2.กำลังไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นในบางพื้นที่ เช่น ภาษาม้ง ไทยใหญ่ 3.กรณีเป็นเป้าหมายตามเหตุการณ์เร่งด่วนและชุด ปบ.ไม่บัตร ป.ป.ส. จำเป็นต้องประสาน จนท.ตร.มาร่วมปฏิบัติ อาจล่าช้าไม่ทันการณ์ 4.กลุ่มขบวนการไม่ให้ความร่วมมือ, ซัดขิ้นและสอบถามถึงอำนาจหน้าที่ของชุดปฏิบัติการ	เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างรอบคอบและมีกฎหมายรองรับ จำเป็นต้องใช้ จนท.ทหารที่มีบัตร ป.ป.ส. หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมปฏิบัติด้วยทุกครั้ง
2	ปิดล้อม/ตรวจค้น	ตรวจค้นยาเสพติดค้นหา เครือข่ายยาเสพติดจัดทำขอมูลบุคคลเป้าหมาย	1.เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 2.พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก	1.ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้หญิงร่วมตรวจค้นเป้าหมายที่เป็นผู้หญิง 2.กำลังพลไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นในบางพื้นที่ เช่น ภาษาม้ง ไทยใหญ่ 3.หน.ขบ.บางนายไม่ได้รับบัตร ปปส. จึงไม่สามารถเข้าปิดล้อมตรวจค้นได้	เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างรอบคอบและมีกฎหมายรองรับ จำเป็นต้องใช้ จนท.ทหารที่มีบัตร ป.ป.ส. หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมปฏิบัติด้วยทุกครั้ง
3	ชุ่มโจมตี ขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด	ป้องกัน, ป้องปราม และสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติด	เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519	เนื่องจากเป็นพื้นที่ตอนในต่อเนื่องจากแนวชายแดนทำให้โดนจำกัดเรื่องการห้ามใช้อาวุธบางประเภท แต่กลุ่มขบวนการบางพื้นที่มีการใช้อาวุธหนักสำหรับคุ้มกันขบวนการลำเลียง	เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎการปะทะและต้องมีการเตรียมการซักซ้อมการปฏิบัติที่ดี

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด (ต่อ)

ลำดับ	ภารกิจ	กิจเฉพาะ	กฎหมายที่รองรับ	ปัญหาข้อขัดข้อง	ข้อเสนอแนะ
4	ลาดตระเวน พิสูจน์ทราบ	พิสูจน์ทราบ แหล่งพักยาเสพติด,เส้นทาง ลำเลียงและสกัด กั้นการนำเข้ายา เสพติด	เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตาม พ.ร.บ.ป้องกัน และปราบปรามยา เสพติด พ.ศ.2519	การปฏิบัติต้อง ระมัดระวังในการใช้อาวุธ ทางทหารเนื่องจากเป็น พื้นที่ตอนใน	
5	ติดตาม ตรวจสอบ ความ เคลื่อนไหว	ของกลุ่ม ขบวนการตาม ภาพข่าวที่ได้รับ เพื่อนำไปสู่ หนทางปฏิบัติ ต่อไป	เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตาม พ.ร.บ.ป้องกัน และปราบปรามยา เสพติด พ.ศ.2519	กรณีที่เป็นข่าวสารแต่ ไม่ใช่ข่าวจากสายลับหรือ เกี่ยวข้องกับความ เชื่อมโยงจากผู้ต้องหาคน อื่นเกี่ยวกับคดียาเสพติด จะไม่มีอำนาจในการเข้า ติดตามในทางเปิดเผยได้	ข่าวสารที่จะให้ ติดตามหรือ ตรวจสอบความ เคลื่อนไหวของ กลุ่มขบวนการต้อง มีความเชื่อถือได้ใน ระดับหนึ่ง เพื่อเป็น การป้องกันการโดน ฟ้องกลับในข้อหา ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด ในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารได้ยึดถือกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่ ทหารเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยส่วนใหญ่จะใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหาร ตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงเป็นหลัก แต่ก็มีข้อจำกัดในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นปัญหา พื้นที่ปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายความมั่นคง ปัญหาอำนาจหน้าที่ในการเข้าไป ในเคหสถาน ตรวจค้น จับกุม ยึดอายัด สอบสวนผู้ต้องหาในคดียาเสพติดได้ ยกตัวอย่าง เช่น พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ. 2457¹⁵ กล่าวคือพื้นที่ประกาศกฎอัยการศึกในปัจจุบัน เป็นพื้นที่อำเภอตามแนวชายแดนซึ่งไม่ครอบคลุม พื้นที่รับผิดชอบซึ่งบางส่วนเป็นพื้นที่ ตอนใน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด และการอ้างอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งให้อำนาจในการปฏิบัติเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็นหลัก ซึ่งในการให้การในชั้นศาลบางครั้งก็ดูเป็นการใช้อำนาจมากเกินไป

พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519¹⁶ เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจ กับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ครอบคลุมมากที่สุดในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด แต่มีปัญหาข้อขัดข้องสำหรับ เจ้าหน้าที่ทหาร ในการขอแต่งตั้งเป็น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งกำลังพลกองทัพบกที่ขอรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องได้รับการยืนยันรายชื่อจากกองทัพบกทุกปี ซึ่งมองในเชิงนโยบายเป็นแนวทาง ในการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่เหมาะสมและมีการตรวจสอบจากกองทัพบก แต่ในการปฏิบัติกำลังพลของกองทัพบกที่ปฏิบัติการกิจด้านยาเสพติดมีการหมุนเวียน ผลัดเปลี่ยนการปฏิบัติหน้าที่ทุกปี อีกทั้งกองทัพบกต้องใช้เวลาในการรวบรวมรายชื่อ เพื่อส่งให้สำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการพิจารณาแต่งตั้งใช้เวลาพอสมควร (อย่างน้อย 6 เดือน) จึงส่งผลทำให้ห้วงเวลาดังกล่าวตั้งแต่เริ่มต้นปีงบประมาณจนถึงการได้รับการอบรมแต่งตั้ง เป็นเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ในห้วงเวลาดังกล่าวจึงทำให้เจ้าหน้าที่ทหารยังไม่มีอำนาจ ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการรองรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด

ในห้วงที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญเรื่องการเพิ่มอำนาจให้ เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติการกิจสกัดกั้นยาเสพติดจึงได้ออก คำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติที่ 23/2558 เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ พ.ร.บ.ป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (พ.ศ. 2519)¹⁷ คำสั่งนี้ ได้กำหนดให้อำนาจข้าราชการทหาร ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ต้อง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย อาจขอความร่วมมือจากข้าราชการทหาร โดยแจ้งความประสงค์ไปยังรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมาย เพื่อให้พิจารณา แต่งตั้งข้าราชการทหารซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตรี เรือตรี หรือเรืออากาศตรีขึ้นไป ไปปฏิบัติการตามคำขอดังกล่าวได้ จากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 23/2558 นี้ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีกฎหมายรองรับ ส่งผลให้การลำเลียงยาเสพติดของกลุ่มขบวนการทำได้ยากลำบากขึ้น ในปัจจุบันได้มี รัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งเรียบร้อยแล้วและคำสั่ง คสช.บางคำสั่งได้ถูกยกเลิกไปทำให้ การใช้อำนาจหน้าที่ตามคำสั่ง คสช.ที่ 23/2558 ดังกล่าวจึงไม่สามารถใช้ได้ ส่งผลทำให้ เจ้าหน้าที่ทหาร ไม่สามารถปฏิบัติการกิจสกัดกั้นยาเสพติดได้โดยลำพังในบางภารกิจ เช่น การตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด การขอตรวจค้นบุคคลต้องสงสัย การปิดล้อมตรวจค้น จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงานด้วยและเจ้าหน้าที่ทหารเป็นเพียงผู้ช่วยเจ้าพนักงาน ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดนั้น เป็นข้อจำกัด ตั้งแต่กองทัพได้เริ่มมีบทบาทในการเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด

เนื่องจากเป็นองค์กรมีความพร้อมด้านกำลังพลและอาวุธยุทธโศปกรณ์ ขาดเพียงแต่อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จึงได้มีข้อคิดเห็นจากนักกฎหมายและผู้บังคับบัญชาของกองทัพเกี่ยวกับกฎหมายที่จะสนับสนุนภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดดังนี้

นาย ชัช ชลวร ได้เขียนบทความ เรื่อง แก้ปัญหายาเสพติดในสายตาของศาลยุติธรรม ว่า มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำผิดซึ่งมีเจ้าพนักงานตำรวจเป็นหน่วยงานหลัก มีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยประสานงานก็ได้ทำการจับกุมผู้กระทำผิดและตรวจยึดยาเสพติดได้โดยตลอด นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานสำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง คือกองทัพ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมโดยเฉพาะบุคลากรซึ่งมีระเบียบวินัยและมีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญที่สามารถเข้ามาช่วยในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดได้อย่างยิ่ง ซึ่งหากจะให้กองทัพเข้ามีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติด ก็จะต้องให้อำนาจตามกฎหมายแก่ทหารที่เข้ามาร่วมในการปฏิบัติ มาตรการเร่งด่วนในขณะนี้สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 14 กล่าวคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอาจแต่งตั้งให้ทหารที่ได้รับมอบหมายเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ก็จะทำให้ทหารผู้นั้นมีอำนาจตามมาตรา 14 (1) –(5) แล้วแต่กรณี เช่น มีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน ตรวจค้น จับกุม ยึดอายัด สอบสวนผู้ต้องหาในคดียาเสพติด มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร จะเห็นได้ว่าหากกองทัพเข้ามาในมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวก็สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องแก้ไขหรือออกกฎหมายใหม่

พลเอกสำเภา ชูศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด กล่าวเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2544 ถึงการพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ที่จะมีการแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มอำนาจให้ทหารเป็นเจ้าพนักงานสามารถจับกุมผู้กระทำผิด โดยเฉพาะคดียาเสพติดได้ว่า ทหารต้องการให้แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มานานแล้ว เพราะเดิมเมื่อทหารได้เข้ามาจะไม่มีอำนาจในการจับกุม ต้องประสานให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส) เข้ามาจับกุมซึ่งกว่าจะดำเนินการได้ก็ล่าช้าไปแล้ว ส่วนพื้นที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นเจ้าพนักงานของทหารคงต้องให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เพราะเดิมทหารจะดูแลเฉพาะ 31 จังหวัดชายแดนเท่านั้น แต่ขณะนี้ปัญหา ยาบ้าได้แพร่ขยายมาถึงใจกลางกรุงเทพมหานครและปริมณฑลแล้ว

บทสรุป

การสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่มีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นพื้นที่และเส้นทางหลักในการลำเลียงยาเสพติดเข้ามาสู่ประเทศไทย ยาเสพติดบางส่วนถูกลำเลียงไปยังประเทศที่สาม เจ้าหน้าที่ทหารจึงเป็นเจ้าหน้าที่หลักในการสกัดกั้นที่แนวชายแดนและพื้นที่รอยต่อแนวชายแดนกับพื้นที่ตอนใน การใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารได้ยึดถืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงเป็นหลัก แต่กฎหมายและคำสั่งที่ใช้ยึดถือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดนั้น ไม่มีอำนาจในทางกฎหมายข้อใดที่ให้เจ้าหน้าที่ทหารสามารถปฏิบัติงานได้โดยลำพัง เป็นการเฉพาะ เป็นได้เพียงผู้ช่วยเจ้าพนักงานเท่านั้น จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายร่วมปฏิบัติด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ,เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เว้นแต่เจ้าหน้าที่ทหารชั้นนายทหารสัญญาบัตรที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว ซึ่งแต่งตั้งโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ปัจจุบันนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดยังไม่ได้รับการแต่งตั้งเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน แต่ในความเป็นจริงแล้วการสกัดกั้นยาเสพติดในบางภารกิจเป็นภารกิจเร่งด่วนหรือเหตุการณ์เฉพาะหน้า เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติแล้วจึงมักเกิดปัญหา/ข้อขัดข้องเช่น ผู้ถูกตรวจค้นมักขัดขืนและสอบถามถึงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหาร, เจ้าหน้าที่ทหารถูกร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ว่าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและการปฏิบัติในบางภารกิจอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

การที่จะเพิ่มประสิทธิภาพให้เจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดนั้น จำเป็นต้องมอบอำนาจทางกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่ทหาร โดยผลจากการศึกษาวิจัยจึงเห็นควรเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหารื่องอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติดดังนี้

1. ในระดับกองทัพไทย

ปัจจุบันกองทัพเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีภารกิจในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดในบริเวณแนวชายแดนและพื้นที่รอยต่อระหว่างพื้นที่ชายแดน

และพื้นที่ตอนใน เห็นควรเสนอเพิ่มกฎหมายให้กองทัพเป็นองค์กรที่มีภารกิจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพิ่มเติมจากอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายบัญญัติไว้

2. ในระดับกองทัพบก

โดยกองทัพบก ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU) เรื่องให้กองทัพบกสามารถออกคำสั่งแต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรให้มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่ากับเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)(2)(3)(4)(5)และ(6) โดยกำหนดขอบเขตเป็นพื้นที่ปฏิบัติการและช่วงเวลาในการปฏิบัติ ซึ่งการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้จะสามารถจัดปัญหา/ข้อขัดข้อง สามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทหารเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้รวดเร็ว เป็นการลดขั้นตอน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจการสกัดกั้นยาเสพติดได้เป็นอย่างดี ป้องกันการถูกรื้อเรียนจากกลุ่มผู้เสียหายประโยชน์

3. ในระดับหน่วยปฏิบัติ

หน่วยปฏิบัติที่จัดกำลังเจ้าหน้าที่ทหารในภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด ควรพิจารณาบรรจุเจ้าหน้าที่ทหารที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว มาปฏิบัติงานเป็นลำดับแรกและปรับกำลังให้ทุกชุดปฏิบัติการต้องมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รองรับต่อภารกิจเร่งด่วนตามข่าวสารยาเสพติด

แนวทางดังกล่าวหากสามารถดำเนินการได้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติภารกิจสกัดกั้นยาเสพติด ส่งผลยาเสพติดถูกสกัดกั้นได้ตั้งแต่แนวชายแดนไม่สามารถเล็ดลอดเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศได้ ปัญหาความมั่นคงที่เกิดจากภัยยาเสพติดจะถูกแก้ไขได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ¹ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ราชกิจจานุเบกษา 18 เมษายน 2562 เล่มที่ 136 ตอนที่ 51 ก
- ² คำสั่ง คอ.ปส.ชน. ที่ 178/2558 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือและแต่งตั้งคณะทำงาน ลง 6 ส.ค.58
- ³ กอบกุล จันทวโร. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด : ในมิติของการปราบปรามการ ลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล. [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2563]. เข้าถึงได้จาก :
<https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-032.pdf>
- ⁴ รวมกฎหมายยาเสพติดพร้อมด้วย กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม 2562
- ⁵ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
- ⁶ คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายให้อำนาจทหารเรือปฏิบัติกาในทะเล พ.ศ.2530 , แผนกวิชาการ กองพระธรรมนูญ กรมสารบรรณทหารเรือ พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนธันวาคม 2532
- ⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 250 ลง 2 ธันวาคม 2534
- ⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 14 วรรคสอง , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษเล่ม 93 ตอนที่ 144 ลง 17 พฤศจิกายน 2519
- ⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ 2519
- ¹⁰ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ.2541 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 , ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 115 ตอนที่ 23 ง. ลง 30 มิถุนายน 2541
- ¹¹ หนังสือรวมกฎหมายทหาร เล่มที่ 1 กรมพระธรรมนูญ ,หน้า 587

- ¹² ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 69 ตอนที่ 68 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลง 13 พฤศจิกายน 2495
- ¹³ คู่มือกฎหมายทหารที่นารู้ จัดพิมพ์โดย กรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวง
กลาโหม พ.ศ.2531 หน้า 104
- ¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 52 หน้า 598 ลง 10
มิถุนายน 2478
- ¹⁵ พ.ร.บ.กฏอัยการศึก พ.ศ. 2457
- ¹⁶ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519
- ¹⁷ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 23/2558 เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับ
ใช้ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (พ.ศ. 2519)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ – ชื่อ

พันเอก ยอดชาย พวงวรินทร์

วัน เดือน ปีเกิด

2 ตุลาคม 2515

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ.2540

ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต รร.จปร.

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2540

ผบ.มว.พล.ร้อย.อวบ.ร.19 พัน.3

พ.ศ.2544

ผบ.ร้อย.อวบ.ร.7 พัน. 1

พ.ศ.2547

ผอ.3 ร.7 พัน. 1

พ.ศ.2549

ประจำ รร.สธ.ทบ.

พ.ศ.2550

น.ฝยก.ร.7

พ.ศ.2552

หน.ฝกร.พล.ร.4

พ.ศ.2554

หน.ฝกร.กกล.980 ไทย/ดาร์ฟัวร์ ผลัดที่ 2

พ.ศ.2555

หน.ฝกพ.พล.ร.7

พ.ศ.2557

ผบ.ร.7 พัน.2

พ.ศ.2559

ทก.กทพ.มทบ.34

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ.2561 – ปัจจุบัน

รอง เสธ.พล.ร.7